

**LIETUVOS RESPUBLIKOS LAIKINOJO SOLIDARUMO ĮNAŠO ĮSTATYMO PROJEKTO
DERINIMO PAŽYMA**

Institucija, pateikusi pastabas ar pasiūlymus, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba iš dalies atsižvelgta
Teisingumo ministerija, 2023-03-16 raštas Nr. (1.6Mr) 2T-288	LSIĮ projekto 4 straipsnyje nurodoma, kad apskaičiuojant laikinojo solidarumo įnašo bazę atsižvelgiama į vidutines metines 4 finansinių metų grynujų palūkanų pajamas. Lieka neaišku, kaip apskaičiuojama laikinojo solidarumo įnašo bazė, jei laikinojo solidarumo įnašo subjektas veiklą vykdė trumpiau nei 4 metus, todėl LSIĮ projektas tikslintinas šiuo aspektu.	<p>Atsižvelgta</p> <p>Įstatymo projekto 6 straipsnio (buvusio 4 straipsnio ankstesnėje Įstatymo projekto redakcijoje) 2 dalyje įrašyta papildomą taisyklę dėl laikinojo solidarumo įnašo (toliau – LSI) mokėtojų, kurie veiklą vykdė trumpiau nei 4 metus:</p> <p>„2. Jeigu laikinojo solidarumo įnašo mokėtojas vykdo veiklą trumpiau negu šio straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpį, apskaičiuojant laikinojo solidarumo įnašo bazę neįtraukiami kalendoriniai metai, kuriais laikinojo solidarumo įnašo mokėtojas pradėjo vykdyti veiklą.“</p> <p>Manome, kad Įstatymo projekte pateiktas reguliavimas yra aiškus ir suprantamas – nustato bendras taisykles apskaičiuojant LSI 2023 m. ir 2024 m. ir taip pat – šių taisyklių taikymo ypatumus tam tikromis aplinkybėmis. Įstatymo projekte nustatyta, kad jeigu įnašo mokėtojas vykdo veiklą trumpiau nei atitinkamus metus, apskaičiuojant įnašo bazę neįtraukiami kalendoriniai metai, kuriais mokėtojas pradėjo vykdyti veiklą. Tai reiškia, kad jeigu mokėtojas veiklą vykdė tik 3, 2 ar 1</p>

		<p>metus, imamas 3 metų, 2 metų vidurkis arba 1 metais gauta grynąjų palūkanų pajamų suma. Analogiška taisyklė pritaikoma Įstatymo projekto 6 straipsnio 5 daliai.</p> <p>Be to, atsižvelgiant į Įstatymo projekte pateiktas įnašo bazės apskaičiavimo taisykles, jeigu kredito įstaiga pradeda vykdyti veiklą 2021 m. (kai mokėjimo laikotarpis už 2023 m.), 2022 m. (kai mokėjimo laikotarpis už 2023 ir 2024 m.), 2023 m. ar vėliau, įnašo mokėti nereikia, nes nesusidaro įnašo bazė.</p>
<p>Konkurencijos taryba, 2023-03-17 raštas Nr. (2.30Mr-43)6V-355</p>	<p>Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos vertinimu, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktais derinti Įstatymų projektais nustatoma tvarka gali iškreipti konkurenciją, nes tik daliai konkuruojančių ūkio subjektų siūloma taikyti laikinojo solidarumo įnašą nuo neplanuotų grynąjų palūkanų pajamų. Tai būtų taikoma tik toms kredito įstaigoms, kuriose laikomi Lietuvos rezidentų indėliai ir lėšos, kai jų suma siekia 400 mln. eurų, ir vertinama būtent 2022 m. gruodžio 31 d. turėta indėlių ir kitų lėšų suma. Likusios kredito įstaigos, taip pat ir kiti konkuruojantys ūkio subjektai, rinkoje galintys pasiūlyti pakeičiamus produktus, – atleidžiami nuo atitinkamo mokesčio. Pavyzdžiui, pagal Įstatymų projektus solidarumo įnašas nebus taikomas konkuruojantiems ūkio subjektams, kurie nėra kredito įstaigos, ir kredito įstaigoms, kuriose:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) rezidentų indėliai ir kitos lėšos nesiekia 400 mln. eurų; (b) indėlių ir kitų lėšų 400 mln. eurų riba būtų pasiekta tik sudėjus rezidentų bei ne rezidentų laikomas lėšas; (c) 400 mln. eurų riba būtų pasiekta po 2022 m. gruodžio 31 d. <p>(2) Jei daliai toje pačioje rinkoje dalyvaujančių ūkio subjektų taikomi mokesčiai, o kitiems – ne, tai reiškia, kad panašia (ar tokia pačia) veikla užsiimančios įmonės turės skirtingas sąlygas: tikėtina, jog kredito įstaigos, kurioms nustatyti didesni mokesčiai, turės mažiau galimybių investuoti į savo teikiamų paslaugų kokybę, technologijų plėtrą, inovatyvumą, vartotojams siūlyti prieinamesnes, patrauklesnes kredito paslaugų sąlygas,</p>	<p>Atsižvelgta iš esmės</p> <p>Atsižvelgus į institucijų ir asociacijų pateiktas pastabas ir įvairius pastebėjimus dėl galimo poveikio konkurencijai, LSI modelis buvo pakeistas.</p> <p>Solidarumo įnašo taikymo modelis siūlomas tik kredito įstaigų sektoriui, nes būtent kai kurios kredito įstaigos gaus nelauktą didelį pelną per išaugusias grynąsias palūkanų pajamas. Staigaus palūkanų normų augimo, Europos Centriniam Bankui griežtinant pinigų politiką siekiant suvaldyti infliaciją, esant pertekliniam likvidumui anksčiau euro zonoje nėra buvę. Tokios aplinkybės sukuria ekonominės rentos kredito įstaigoms Lietuvoje galimybę – dalis kredito įstaigų gauna neproporcingai dideles palūkanų pajamas už reikšmingo dydžio lėšas, laikomas centriniame banke, ir taip pat padidėjusias palūkanų pajamas iš kreditavimo (daugiausia – su kintamąja palūkanų norma), kai vidutinė palūkanų norma, sumokama už indėlius vis</p>

	<p>didesnę jų įvairovę. Tai apsunkins jų galimybes konkuruoti su tose pačiose rinkose veikiančiais ūkio subjektais, kurie nebus apmokestinami laikinuoju solidarumo įnašu.</p> <p>(3) Todėl siūlytume peržiūrėti Įstatymų projektuose nustatytas sąlygas, pagal kurias atrenkami solidarumo įnašu apmokestinami ūkio subjektai, ir apsvarstyti bei pasirinkti ūkio subjektų tarpusavio konkurencijos neribojančias (ar kuo mažiau ribojančias) alternatyvas tinkamas reguliavimu siekiamiems tikslams.</p> <p>(5) Taip pat, Konkurencijos tarybos ekspertų nuomone, dėl Įstatymų projektais numatomo įvesti laikinojo solidarumo įnašo, dviem ūkio subjektų grupėms galėtų atsirasti visus Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje numatytus valstybės pagalbos kriterijus atitinkanti ekonominė nauda. Tos dvi ūkio subjektų grupės – tai laikinuoju solidarumo įnašu neapmokestinamos kredito įstaigos bei neįprastai didelį pelną - gavusios kitų sektorių įmonės, kurioms taip pat netaikomas laikinasis solidarumo įnašas.</p> <p>(6) Visus valstybės pagalbos požymius atitinkanti priemonė gali būti įgyvendinama tik iš anksto apie ją pranešus Europos Komisijai ir gavus jos pritarimą. Jeigu valstybės pagalba teikiama be Europos Komisijos pritarimo, ji laikoma neteisėta ir, Europos Komisijai pripažinus jos nesuderinamumą su vidaus rinka, privalo būti išieškota iš pagalbos gavėjų su palūkanomis. Be to, nacionaliniai teismai gali pareikalauti neteisėtos valstybės pagalbos su palūkanomis išieškojimo vien dėl to, kad valstybės pagalba nebuvo suderinta su Europos Komisija.</p> <p>(7) Taigi, siūlome apie Įstatymų projektuose numatomą taikyti laikinąjį solidarumo įnašą pranešti Europos Komisijai ir gauti jos pritarimą.</p>	<p>dar neproporcingai atsilieka nuo paskolų likučio palūkanų normų.</p> <p>Būtent kredito įstaigos gali naudotis išskirtinėmis aplinkybėmis: reikšmingomis palūkanomis iš centrinio banko (nes tik jos gali gauti palūkanas už indėlius centriniame banke) ir turi teisę priimti indėlius, kurie dėl valstybės apsaugos (indėlių draudimo) ir susidariusio likvidžių lėšų pertekliaus yra pigūs įsipareigojimai ir už juos sumokamų palūkanų augimas reikšmingai atsilieka nuo už paskolas gaunamų palūkanų augimo.</p> <p>Be to, solidarumo įnašo taikymo modelis sudarytas taip, kad įnašui būtų skiriama tik dalis (60%) netikėtai aukštų grynujų palūkanų pajamų, jau esančių virš ribos, reikšmingai viršijančios įprasto dydžio grynąsias palūkanų pajamas, todėl neturėtų reikšmingos įtakos investavimo ir verslo sprendimams. Projektas buvo pakoreguotas: į įnašo bazę neįtraukiamos naujos kreditavimo sutartys, įvestas papildomas saugiklis, kad grynujų palūkanų pajamų ir sumokėto solidarumo įnašo skirtumas negali būti mažesnis nei 115% 2022 m. gautų grynujų palūkanų pajamų (neįtraukus palūkanų pajamų iš naujo kredito).</p> <p>Atsižvelgus į pastabą, nuspręsta ribos, dėl kurios įnašo mokėtoju gali būti tik dalis įstaigų, atsisakyti ir solidarumo mokesčio įstatymo nuostatos galiotų visoms kredito įstaigoms (kredito unijoms – netiesiogiai).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad susidariusi netipinė situacija, pasižyminti itin dideliu likvidumu ir</p>
--	---	---

		<p>dideliu atotrūkiu tarp kai kurių kredito įstaigų už paskolas gaunamų ir už indėlius sumokamų palūkanų, susiformavo iš esmės dėl ekonominių procesų ir veiklos Lietuvoje, įnašo mokėjimas turėtų būti siejamas su veiklos Lietuvos Respublikoje apimtimis, todėl įnašo bazei taikomas koeficientas, atspindintis kiekvienos kredito įstaigos veiklos Lietuvoje dalį. Be to, veiklai kitose šalyse gali būti nustatyti tose šalyse įvesti panašaus pobūdžio įnašai ar kiti reikalavimai.</p> <p>Dėl Lietuvoje susidariusių ekonominių aplinkybių ir procesų netikėtai didelės palūkanų pajamas gautų tik dalis kredito įstaigų ir tuo jų situacija būtų pranašesnė nei kitų, ekonominės rentos negaunančių įstaigų, ir galėtų dar labiau stiprinti jų konkurencinį pranašumą, tikslingai sumodeliuotas laikinasis solidarumo įnašas turėtų spręsti susidariusią rinkos netobulumo problemą ir todėl daryti teigiamą poveikį konkurencijai, t. y. apriboti nelauktą naudą, atsiradusią dėl susiklosčiusių aplinkybių, o ne verslo sprendimų.</p> <p>Atsižvelgus į pastabą, pakoreguotas įnašo taikymo modelis, neapribojant jo taikymo srities. Pažymėtina, kad kadangi įnašas nukreiptas tik į perteklines grynąsias palūkanų pajamas, jį mokėtų tik tos kredito įstaigos, kurios tokias perteklines grynąsias pajamas gautų.</p> <p>Įstatymo projektas būtų taikomas pagal Bankų įstatymą veikiantiems Lietuvos Respublikoje įsteigtiems bankams, kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse licencijuotų bankų ir</p>
--	--	---

		<p>užsienio bankų filialams ir pagal Centrinų kredito unijų įstatymą veikiančių centrinių kredito unijų finansinėms grupėms. Kadangi nuo 2023 m. sausio 1 d. Lietuvoje neveikia atskiros kredito unijos, kurios nėra centrinių kredito unijų narės, visos kredito unijos patenka į LSI taikymo sritį netiesiogiai, per centrinių kredito unijų grupes.</p> <p>Konkurencijos tarybos išvadoje nurodoma, kad Įstatymo projektas nėra taikomas ūkio subjektams, galintiems pasiūlyti pakeičiamus produktus, galimai turint omenyje atskiras finansines paslaugas teikiančius rinkos dalyvius, pvz., vartojimo kredito davėjus ar pan., tačiau pabrėžtina, kad šie subjektai nelaikytini teikiančiais pakeičiamas paslaugas ar savo veiklos pobūdžiu lygintini su kredito įstaigomis. Atitinkamai šiems subjektams nėra būdingos ženkliai išaugusios pajamos ar reiškiniai, apibūdinami kaip ekonominė renta. Pastebėtina, kad tik kredito įstaigos turi teisę priimti indėlius ir kitas grąžintinas lėšas iš neprofesionaliųjų rinkos dalyvių bei gautas lėšas laikyti Europos Centrinio Banko sąskaitoje ir tik išskirtinės nuo pačių kredito įstaigų nepriklausančios aplinkybės lėmė neplanuotą reikšmingą palūkanų pajamų padidėjimą. Šalies kredito įstaigų laikomų rezidentų įmonių ir gyventojų indėlių lygis ėmė augti sparčiausiai euro zonoje ir 2020–2022 metais ūgtelėjo net 52 procentus. Atkreiptinas dėmesys, kad šis neplanuotas reikšmingas palūkanų padidėjimas susiformavo būtent kredito įstaigų sektoriuje,</p>
--	--	---

		<p>kaip viena iš priežasčių dėl lėšų laikymo Europos Centiniame Banke. Taigi, ne kredito įstaigų sektoriaus finansų įmonės turės lygiai tokias pat galimybes konkuruoti ir sąlygas, kokias būtų turėjusios, jei nebūtų įvykęs pinigų politikos krypties pasikeitimas ir kredito įstaigos nebūtų gavusios nelauktų pajamų, todėl siūlomas sprendimas nepaveiks finansų sektoriaus ūkio subjektų galimybes konkuruoti.</p>
<p>Lietuvos Verslo Konfederacija</p> <p>Investors Forum</p> <p>Lietuvos bankų asociacija</p> <p>Lietuvos laisvos rinkos institutas</p> <p>AB SEB bankas</p>	<p>Neigiamas poveikis investiciniam klimatui, nustatomos diskriminacinės sąlygos konkrečiam ekonomikos sektoriui, kapitalo prieinamumo mažėjimas, galimi konkurencijos iškraipymo ir valstybės pagalbos požymiai, bankinės veiklos aplinkos bloginimas, įtaka banko stabilumui ir likvidumui, dvigubas apmokestinimas (kartu teikiamas Pelną mokesčio įstatymo projektas), prašymas pateikti konkrečius planus dėl įmokų į indėlių draudimo fondą, pratęsti projekto derinimo terminą ir Laikinojo solidarumo įnašo įstatymo projektą vertinti kartu su įmokų į indėlių draudimo fondą keitimo klausimu.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Atsižvelgus į finansų rinkos dalyvių pastabas, atsisakyta Pelną mokesčio įstatymo pakeitimo projekto, kuriuo buvo siūloma numatyti, kad LSI neatskaitomas iš pajamų pelno mokesčio tikslais, t. y. apskaičiuojant apmokestinamąjį pelną, Pelną mokesčio įstatymo nustatyta tvarka priskirti neleidžiamiesiems atskaitymams. Be to, atsižvelgiant į gautas pastabas, atnaujintame Įstatymo projekte taip pat nustatyta, kad apskaičiuojant LSI bazę neįtraukiamos grynosios palūkanų pajamos, gautos už 2023 m. sausio 1 d. ir vėliau sudarytas kreditavimo sutartis, išskyrus kreditavimo sutartis, sudarytas su finansų sektoriaus subjektais ir su laikinojo solidarumo įnašo mokėtoju susijusiais asmenimis.</p> <p>Įstatymo projektu siekiama Lietuvoje nustatyti LSI, kuris būtų taikomas tik daliai kredito įstaigų nelauktų grynąjų palūkanų pajamų, gautų dėl pasikeitusios pinigų politikos krypties, esant rinkos netobulumams ir kartu</p>

		<p>užtikrinant, kad įnašas neturės neigiamos įtakos konkurencingumui kredito įstaigų sektoriuje bei finansų sistemos stabilumui.</p> <p>LSĮ apskaičiuojamas taip, kad nesukeltų neigiamų pasekmių šalies konkurencingumui, nes jis būtų taikomas tik neplanuotai kredito įstaigų pajamų daliai, kuri paprastai nėra įskaičiuojama darant verslo sprendimus.</p> <p>Lietuvos kredito įstaigų sektoriaus kapitalo grąža ilgą laiką buvo viena didžiausių euro zonoje, o LSĮ, taikomas atsižvelgiant į netipines aplinkybes, nėra skirtas tokioms tendencijoms keisti. Būtent tai, kad Lietuvos bankų sektorius veikia tvariai ir pelningai ilguoju laikotarpiu, palyginti su kitomis euro zonos šalimis, yra vertintina kaip verslui palanki aplinka, o netikėtai gauta ekonominė renta savo prigimtimi nėra sietina su verslo sprendimais.</p> <p>Taip pat LSĮ nustatytas taip, kad neturėtų neigiamo poveikio finansų sistemos stabilumui. Lietuvos banko atliekamas kredito įstaigų testavimas rodo, kad sektorius jau yra atsparus didelio masto ekonomikos sukrėtimams ir įprastomis aplinkybėmis gebėtų padengti reikšmingai padidėjusius kredito nuostolius. LSĮ skaičiavimo parametrai yra sukalibruoti taip, kad būtų atsižvelgiama į ekonomikos kreditavimo poreikius, paliekant erdvės palūkanų pajamoms augti dėl paskolų portfelio augimo ir kitų aplinkybių, o įnašo subjektams liekanti dėl netipinių aplinkybių gaunama grynujų palūkanų dalis būtų pakankama netikėtoms išlaidoms, pvz.,</p>
--	--	---

		<p>atsiradusioms dėl paskolų kokybės pablogėjimo, padengti. Panaši ekonominė rentą 2022 metais buvo nustatyta energetikos sektoriuje, kuris dėl energijos kainų svyravimų taip pat gavo nelauktą pelno (Reglamentas (ES) 2022/1854).</p> <p>Remiantis Įstatymo projekto nuostatomis, LSI bus laikinas, LSI bazė apibrėžta, neplanuotas pajamas atskiriant nuo įprastų pajamų, gaunamų už įprastą kredito įstaigų veiklą. Pabrėžtina ir tai, kad keičiantis aplinkybėms kredito įstaigų veiklos rezultatas irgi gali keistis, o skirtingų kredito įstaigų situacija nėra vienoda, todėl svarbu, kad siūloma LSI taikymo priemonė nustatyta taip, kad būtų taikoma tik gaunant neplanuotų pajamų, o ne neribotą laiką, nepriklausomai nuo aplinkybių. Pažymėtina, kad Finansų ministerija kreipėsi į Europos Centrinį Banką išvadai gauti dėl teikiamo Įstatymo projekto.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad nėra pagrįstos priežasties įmokų į Indėlių draudimo fondą klausimą svarstyti kartu su Įstatymo projektu. Indėlių draudimo įmokų normos nustatymo principus apibrėžia Indėlių ir išipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas. Ši norma pagal įstatyme nustatytus reikalavimus nustatoma kasmet iki gegužės mėn. pabaigos. Be to, Įstatymo projektas nustato, kad indėlių draudimo įmokos dydžiu mažinama apskaičiuota LSI bazė, t. y. kokie nors šio dydžio išskaičiavimo iš bazės apribojimai nenustatomi.</p>
--	--	--